

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003769

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-09-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-Зк/1435 від 22.09.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Семененко Олена Володимирівна
- Olena Semenenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2976-682X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 05-09-2025

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9843

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.77, 03.81.03

Тема дисертації:

1. Культ Асклепія в американській історіографії (остання чверть XIX ст. – сучасність)
2. The Cult of Asclepius in American Historiography (the Last Quarter of the 19th Century – Present Day)

Реферат:

1. Дисертація являє собою комплексне узагальнююче дослідження, метою якого є характеристика результатів дослідження американськими вченими культу Асклепія в Стародавніх Греції та Римі. Серед відмінних рис культу Асклепія можна виокремити спеціалізацію храмів на лікуванні хронічних захворювань, поєднання як релігійних, так і раціональних методів терапії, відкритість асклепіонів для представників усіх соціальних верств і статей, а також його адаптивність до місцевих культурних особливостей. Дослідження зазначеного культу дозволяє отримати цінні відомості про зв'язок релігії та медицини в античному суспільстві, соціальну стратифікацію, а також специфіку культурного розвитку окремих регіонів Стародавніх Греції та Риму. Історіографія культу Асклепія нараховує майже півтора століття. Американські дослідники долучилися до його вивчення у останній чверті XIX ст.. В 1881 р. була заснована Американська школа антикознавства в Афінах. Вона стала однією з найстаріших американських наукових установ за кордоном, яка була заснована для сприяння дослідженням класичної грецької цивілізації. У 1929 р. представники цієї школи розпочали розкопки храму Асклепія в Коринфі, а з 1931 р. – на Афінській Агорі. Проте певне домінування

американської історіографії в цій сфері закріпилося лише після публікації фундаментальної монографії Е. та Л. Едельштейнів "Асклепій: Збірка та інтерпретація джерел" (1945), яка й сьогодні зберігає своє важливе наукове значення. Попри багаторічні дослідження, культ Асклепія залишається актуальним об'єктом наукового аналізу, з огляду на його складність і багатогранність. У перші століття нашої ери він поширився й на територію сучасної України, зокрема у Херсонесі, про що свідчать непрямі джерела. Незважаючи на багаторічні й плідні зусилля американських науковців у процесі вивчення культу Асклепія, їхні надбання вивчені фрагментарно. Таким чином, визначення здобутків американських дослідників культу Асклепія є важливим завданням для сучасних науковців, адже це дозволить не лише систематизувати наукові знання про культ Асклепія, глибше з'ясувати його релігійне, соціальне та медичне значення в античному світі, а й осягнути роль окремих наукових шкіл у розвитку антикознавства, зокрема, з'ясувати внесок американських дослідників. Джерельну базу дисертаційного дослідження складають різноманітні за формою та жанром історіографічні джерела, а саме монографії, статті, дисертації, автобіографії, рецензії, некрологи та інші тексти, в яких відобразилося ставлення американських істориків до тих чи інших проблем, які пов'язані з культом Асклепія. Тематично історіографічні джерела з культу Асклепія можна поділити на наступні групи: праці, присвячені дослідженню речових та епіграфічних джерел з культу Асклепія; праці, присвячені дослідженню синкретизму і сакральних практик у культурі та праці, присвячені дослідженню медичного аспекту культу Асклепія. Важливими результатами дисертаційного дослідження став комплексний аналіз наукового доробку американських вчених, які досліджували культ Асклепія, та визначення їхнього наукового внеску в історіографію проблеми; систематизація праць американських істориків культу Асклепія за проблемно-тематичним принципом; створення періодизації історіографічного процесу та характеристика основних етапів вивчення культу Асклепія, а також визначення провідних фахівців, які визначали специфіку того чи іншого історіографічного періоду. Також було удосконалено розуміння внеску окремих американських дослідників у вивчення культу Асклепія; дістало подальшого розвитку розуміння особливостей взаємодії американських та європейських істориків, зокрема, щодо дослідження культу Асклепія у Стародавній Греції та Римській імперії та використання міждисциплінарного підходу до вивчення культу Асклепія. Класифікуючи американські наукові дослідження культу Асклепія на групи та підгрупи за проблемно-тематичними ознаками та застосовуючи інші методи історіографічного аналізу, були визначені етапи відповідного історіографічного процесу. У результаті вдалося запропонувати періодизацію становлення та розвитку американських студій культу Асклепія, виявити чинники, які впливали на цей процес. Такий комплексний погляд розширює уявлення про життя античного суспільства, підкреслюючи його синкретичну природу, де віра й знання, політика й медицина, приватний і громадський простір перепліталися в єдину цілісність.

2. The dissertation is a comprehensive study aimed at characterizing the results of research conducted by American scientists on the cult of Asclepius in Ancient Greece and Rome. Among the distinctive features of the cult of Asclepius are the specialization of temples in the treatment of chronic diseases, the combination of both religious and rational methods of therapy, the openness of asclepieions to representatives of all social classes and genders, as well as its adaptability to local cultural characteristics. Research into this cult provides valuable information about the relationship between religion and medicine in ancient society, social stratification, and the specifics of cultural development in individual regions of Ancient Greece and Rome. The historiography of the cult of Asclepius spans almost a century and a half. American researchers joined its study in the last quarter of the 19th century. In 1881, the American School of Classical Studies was founded in Athens. It became one of the oldest American scientific institutions abroad, founded to promote research into classical Greek civilization. In 1929, representatives of this school began excavations of the temple of Asclepius in Corinth, and in 1931, in the Athenian Agora. However, the dominance of American historiography in this field was only consolidated after the publication of E. and L. Edelstein's fundamental monograph "Asclepius: A Collection and Interpretation of Sources" (1945), which remains of great scientific importance today. Despite many years of research, the cult of Asclepius remains a relevant subject of scientific analysis, given its complexity and multifaceted nature. In the first centuries of our era, it spread to the territory of modern Ukraine, in particular to Chersonesos, as evidenced by indirect

sources. Despite many years of fruitful efforts by American scholars in the study of the cult of Asclepius, their achievements have been studied only fragmentarily. Thus, determining the achievements of American researchers of the cult of Asclepius is an important task for contemporary scholars, as this will not only allow them to systematize scientific knowledge about the cult of Asclepius and gain a deeper understanding of its religious, social, and medical significance in the ancient world, but also to comprehend the role of individual scientific schools in the development of classical studies, in particular, to determine the contribution of American researchers. The source base of the dissertation research consists of historiographical sources of various forms and genres, namely monographs, articles, dissertations, autobiographies, reviews, obituaries, and other texts that reflect the attitude of American historians to various issues related to the cult of Asclepius. Thematically, historiographical sources on the cult of Asclepius can be divided into the following groups: works devoted to the study of material and epigraphic sources on the cult of Asclepius; works devoted to the study of syncretism and sacred practices in the cult; and works devoted to the study of the medical aspect of the cult of Asclepius. The important results of the dissertation research were a comprehensive analysis of the scientific work of American scholars who studied the cult of Asclepius and the determination of their scientific contribution to the historiography of the problem; the systematization of the works of American historians of the cult of Asclepius according to a problem-thematic principle; the creation of a periodization of the historiographical process and a description of the main stages of the study of the cult of Asclepius, as well as the identification of leading experts who determined the specifics of a particular historiographical period. The understanding of the contribution of individual American researchers to the study of the cult of Asclepius was also improved; the understanding of the peculiarities of the interaction between American and European historians, in particular, regarding the study of the cult of Asclepius in Ancient Greece and the Roman Empire and the use of an interdisciplinary approach to the study of the cult of Asclepius, was further developed. By classifying American scientific research on the cult of Asclepius into groups and subgroups according to problem-thematic characteristics and applying other methods of historiographical analysis, the stages of the corresponding historiographical process were identified. As a result, it was possible to propose a periodization of the formation and development of American studies of the cult of Asclepius and to identify the factors that influenced this process. Such a comprehensive view broadens our understanding of ancient society, emphasizing its syncretic nature, where faith and knowledge, politics and medicine, private and public space were intertwined into a single whole.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Семененко О.В. Культ Асклепія у західноєвропейській та північноамериканській історичній науці. *Zaporizhzhya Historical Review*. 2020. Вип. 2(54).
- Семененко О.В. «Асклепій: збірка та інтерпретація джерел» Е. та Л. Едельштейнів – перша фундаментальна праця з дослідження культу Асклепія». *Літопис Волині*. Всеукраїнський науковий часопис. 2021. Чис. 25. С. 104-108.
- Семененко О. Зміна парадигми в дослідженні культу Асклепія в історіографії США останньої чверті XIX ст. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 60. Т. 4. С. 11-17.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ручинська Оксана Анатоліївна

2. Oksana Ruchynska

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6776-1598

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуменний Віктор Леонідович

2. Viktor Humennyi

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2405-1975

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пуховець Дмитро Сергійович
2. Dmytro Pukhovets

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-5201-0396**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет імені Тараса Шевченка**Код за ЄДРПОУ:** 02070944**Місцезнаходження:** вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна**Форма власності:****Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Пономаренко Людмила Василівна
2. Liudmyla Ponomarenko

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0009-0009-1359-303X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка**Код за ЄДРПОУ:** 02125415**Місцезнаходження:** вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Литовченко Сергій Дмитрович
2. Serhii Lytovchenko

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7602-9534**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Посохов Сергій Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Посохов Сергій Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна